

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XLI. De possessore bonæ fidei, & restitutione fructuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

ris ad actum honestum vel deserenda peccata &c. per accidens tamen obligatio esse potest etiam restituendi quod acceptum est pro re ex alia virtute v. g. ex religione debita, v. g. voluisti certæ Ecclesiæ dare 100. aureos;

ut votum exsolvas, Ecclesia tibi dat vel remittit decem, non satisfacis voto, nisi reddas 10. aliàs enim non dares 100. sed 90. & ex toto votum non impleres.

CASUS XLI.

De Possessore bonæ fidei & restitutione fructuum.

Wilhelmus Theologus interrogatur, ad quid teneatur possessor bonæ fidei, an satisfaciat restituendo pretium rei existentis. 1. Quid si rem alienam consumpsit, vel in remunerationem aliquid accepit. 2. Quid si rem alienam miscuit sua. 3. Vel in proprio & alieno agro aliena frumenta seminarit. 4. Quid si fur pecunias suis mixtas tibi donet. 5. Si rem alienam vendas, an Domino comparenti tenearis dare acceptum pretium. 6. 7. Quid si pretium sit furtivum. 8. Quid si utens veste & vino alieno percipit suo pretiosiori. 9. Ad quales fructus teneatur possessor bonæ vel malæ fidei, & quas expensas valeant deducere. 10. & seq. An vendens rem alienam fiat Dominus pretii. 16. Quid si res emptori pereat, an venditor resciscens fuisse rem alienam teneatur ei reddere pretium. 17. Quid si elocasti equum alienum quem Dominus non

R. D. Jansen Pars I.

erat elocaturus, vel econtra: quid si ideo carius elocasti quia cum fecisti exerceri in palestra. 18. An teneatur ad fructus quos percipere neglexit, & Dominus vel non erat, vel erat illi citè percepturus. 19. Quid si ideo plures fructus percipit, quia agrum melioravit, etsi fructus perierint. 20. Quid si circa rem habeat malam, circa fructus bonam fidem. 21. In cultura agri impendit sex aureos, cum Dominus tantum erat impensurus tres, vel econtra. Aut coactus fuit equum alienum ab hoste ereptum redimere. 22. An possit deducere expensas litis super re aliena sibi intentata, & quid si tempore litis res vitietur vel fructus consumantur. 23. Quid si questor nomine Domini sui empturus vel reluiturus pensionem annuam Domino ignorante uno anno citius eam emat vel reluat, an pensionem istius anni tanquam fructum industrialem sibi retinere possit. 24. Pro resolutione

Gg QUÆR.

1. QUÆR. I. Ad quid teneatur, qui possidet rem alienam bonâ fide?

2. *Extra Casum præscriptionis teneatur restituere ipsam rem & fructus existentes (de quibus infra) vel in quantum ex re aliena factus est ditior. Est iterum regula univertalis & certa. S. Thom. a. 6. Ratio est, quia possessor bonæ fidei Domino rei nullam fecit injuriam, ergo non teneatur plus restituere quàm de facto possideat & in quantum ditior effectus est. Dicitur autem ditior factus, si ratione rei alienæ plus habeat in bonis suis quàm habuisset sine ea, ut si consumendo rem alienam percipit suæ, si alienam gratis acceptam vendidit, permutavit &c. Dixi: teneatur restituere ipsam rem si existat & quidem in individuo, nec sufficit dare pretium æquivalens, non enim invitus cogi potest sine causa permutare vel vendere rem suam, idque ex genere suo esse peccatum mortale patet exemplo Naboth. 3. Reg. 21. unde*

2. *Deduces sequentia: 1. Si possessor bonæ fidei rem alienam suâ culpâ neglexerit, destruxerit, prodigè consumpserit, non consumpturus, gratis donaverit, non donaturus aliam si illam non habuisset, ad nihil tenetur, quia non est factus ditior; unde si dono acceperis annulum alienum pretiosum, vel raram picturam, eamque dones Principi alioquin nihil daturus, Princeps quidem com-*

parente Domino teneatur reddere annulum vel picturam, tu verò ad nihil teneris; *nec obstat*, quòd fortè aliquid in gratiarum actionem à Principe receperis, quia id accepisti non ut rei pretium sed gratis pro bono affectu, qui ut inculpabiliter conjunctus cum re aliena erat dignus remuneratione. 2. Qui alienum frumentum, pecuniam, oleum, vinum ita miscuit rei suæ saltem potiori aut valde notabili, ut discerni & separari non possint, ex dispositione legum sit Dominus rei mixtæ, & quidem si id fecerit bonâ fide, solum tenetur in quantum factus est ditior, ut si vinum acceptum suo miscuit, debet solvere ejus valorem, si pretio emerit ad nihil tenetur, quia non est factus ditior; si mixtio facta sit malâ fide, tenetur restituere valorem rei & omne interesse; idem est si rem alienam bonâ fide feceris tuam per accessionem, ut si in tuo fundo seminasti aliena frumenta, ædificasti domum, plantasti alienas arbores jam radicatae, vel bonâ fide in rem alienam induxisti novam speciem, v. g. ex alienis arboribus fecisti asseres, sis quidem Dominus asserum, sed cum obligatione restituendi, in quantum factus es ditior; imò si ordinariâ arte nova species tolli & ad priorem formam reduci possit, nequidem sis Dominus, ut si ex alieno argento vel auro facias scyphum, ex alienis asseribus facias

na-

navim, quia eadem arte scyphus iterum in argentum vel aurum convertari & navis in asseres dissolvi potest; idem probabilius est de omni specificatione facta malâ fide, tunc enim inducens speciem non acquirit rei dominium, *L. 12. §. 3. ff. ad exhibendum*; sed tenetur ipsam rem cum omni damno & lucro cessante restituere. *V. dicta Cas. 23. à n. 22. 3.* Si in alieno agro aliena frumenta levisti, Dominus agrî fit Dominus frugum, nec tibi tenetur quidquam reddere, nisi expensas & laborem; cuius autem frumentum fuerat, tenetur reddere æquivalens, quia in tantum fuit factus ditior; si ager fructus non ferat, ad nihil tenetur, quia ditior ex re alienâ effectus non est. 4. Si rem alienam cum aliena miscuisti, non sis earum Dominus, sed quælibet retinet priorem Dominum, idem est si misceantur casu vel utriusque Domini contentu. *L. adeo ff. si voluntas & instit. de rerum divisione. §. si duorum.* 5. Si fur pecuniam vel frumenta ablata per mixtionem fecerit sua, & tibi donet, tutò retinere potes, quia non sis ditior ex re aliena, sed ex re pertinente ad furem; quod si fur propterea te sciente fieret impotens restituere, juxta *Molin. Castrop. de just. com. d. 1. p. 14.* adhuc licitè retines, quia non induxisti furem, ut tibi daret, ideoque causa non est, quòd fur fiat impotens, sed ex justa causa scilicet propter tuam utilitatem

permittis illam impotentiam. Hæc sententia est probabilis; oppositum tamen videtur probabilius. *V. Cas. 45. n. 22. 6.* Si rem alienam bonâ fide possideas titulo gratuito, illamque vendas, teneris totum pretium restituere Domino ex post comparenti, etiamsi per mixtionem pretium feceris tuum, quia in tantum ex re aliena es factus ditior, nisi fortè ex tua industria vendidisses pretio extraordinario, tunc possides id quod responderet industriæ, retinere; secus est, si excessus pretii proveniat ex ipsa re, cuius valor in-vel extrinsecè crevit, ut si ex pullo equino gratis tibi donato factus est equus, aut frumentum alienum ob pecuniam summo vendidisti pretio, debes deductis expensis necessariis & utilibus totum restituere pretium; nam res semper est Domini, & Domino valet quantumcunque valet, & factus es ditior non ex sola tua industria, sed præcipuè ex re aliena. 7. Si habeas rem alienam titulo non lucrativo, v. g. emisti bonâ fide equum Caji à Titio, eumque iterum vendis Sempronio; si Cajas probet esse suum, tenetur eundem Sempronius reddere; tu verò teneris Sempronio emptori reddere pretium, etiamsi illud perdideris vel pecuniæ tuæ indiscernibiliter miscueris, idque non ex re accepta vel injusta acceptione, sed vi contractus venditionis, ex quo venditor emptorem obliga-

tur servare indemnem, seu præstare evictionem: si emptor non compareat, non teneris Domino equi dare acceptum pretium, quia possessor bonæ fidei tantum tenetur ex re accepta reddere ipsam rem alienam, si adhuc existat, vel in quantum est factus ditior; sed equis non amplius apud te existit, neque ex eo factus es ditior, cum pro eo æquale pretium dederis; ergo.

- Vasq. Mol. dis. 378. Bonac. Lesb. Lug. Vivaop. 2. q. 2. a. 3. 8.*
8. Si fur pecuniis furtivis emat mercem, venditor tenetur Domino comparenti restituere pecunias, si adhuc impermixtæ existant, etsi à fure nequeat recipere mercem suam, quia res ubicunque existit clamat suum Dominum, quod si venditor pretium bonâ fide miscuerit suis pecuniis, ad nihil tenetur, non ex re accepta, quia pecuniam per mixtionem fecit suam juxta *L. si alieni nummi ff. de solut.* neque ex pecunia furtiva factus est ditior, quia pro ea dedit mercem æquivalentem; neque ratione injustæ acceptionis, quia processit bonâ fide. Plura de merce & pretio furtivo dicam suo loco.
9. Qui vestem pretiosam gratis bonâ fide acceptam attrivit, tenetur Domino comparenti solum restituere vestem, ut nunc est, & in quantum pepercit simili vesti propriæ. Quod si vestem pretio emit & attrivit, satisfacit reddendo solam vestem attritam, quia in nullo

factus est ditior. Si consumens vinum alienum pepercisti proprio pretiosiori, non teneris reddere nisi valorem vini consumpti, plus enim alteri non debetur, & quod peperceris rei pretiosiori, est per accidens ex tua industria.

QUÆR. II. Quid circa restitutionem fructuum? 10.

3. Seqq. 1. Fructus alii sunt naturales, alii mixti, alii industriales; naturales sunt; quæ proveniunt ex ipsa re, absque ullo ferè hominum labore vel industria, uti fœtus animalium, lana ovium, ligna cædua, herbæ, gramina &c. *L. fructus 45. ff. de usur.* Industriales sunt, quæ præcipuè proveniunt ex industria humana, re alienâ se habente ut instrumentum, ut si alienâ falce pro stipendio labores, alienâ pecuniâ ludas, negotieris, aut censum emas, luctum inde resultans censetur fructus industriæ. *Fructus mixti* sunt, qui producuntur & naturâ & industriâ notabiliter concurrente, ut segetes ex agris, uva ex vineis &c. Alius item dicitur fructus civilis, eò quod in foro civili habeantur tanquam fructus, ut sunt pretium locationis, pensiones, mercedes, salaria &c. Sed hi fructus reducuntur ad naturales, industriales vel mixtos, prout res ipsa vel industria ad eos magis vel minus concurrunt. Denique alii *fructus dicuntur pendentes*, puta qui in rebus, in quibus nascuntur, adhuc existunt: alii per-

percepti, qui jam separati sunt à re, à qua proveniunt, etsi fortè adhuc jaceant ubi creverunt; alii percipiendi, qui percipi potuerunt, non autem sunt percepti. 2. Possessor bonæ fidei tenetur restituere omnes fructus naturales adhuc existentes, vel si non extent, in quantum ex iis factus est ditior, sive res apud Dominum illos fructus erat habitura, sive non. Ratio est, quia isti fructus proveniunt ex ipsâ re, non ex industriâ possidentis; sicut ergo res ipsa, sic & fructus sunt Domini, quia res fructificat suo Domino: excipe, nisi sint legitime præscripti, fructus enim tanquam quid mobile triennio, res vero immobiles velut fundus, ager inter præsentis decennio cum titulo præscribuntur; unde patet fundum saepe restituendum esse, non tamen fructus etiam existentes, utpote triennali possessione præscriptos. 3. Possessor bonæ fidei tenetur etiam restituere fructus mixtos, in quantum sunt naturales, non tantum perceptos aut consumptos à tempore motæ litis, ut clarè habetur L. 22. Cod. de rei vindicat, sed probabilius etiam perceptos ante contestationem litis; est communis Theologorum contra modernos jurisperitos, qui non improbabiler docent, possessorem bonæ fidei omnino liberum esse, si fructus mixtos ante litem moram consumpsit, etiamsi ex iis sit factus

ditior, fateturque Sanchez juxta hanc sententiam in foro externo pronuntiari. Ratio nostra est; fructus mixti, in quantum sunt naturales, proveniunt ex ipsâ re, & sunt ejusdem conditionis cum naturalibus; sicut ergo hi juxta omnes restitui debent, in quantum possidens ex iis factus est ditior, sic & mixti secundum partem, secundum quam sunt naturales; Et locupletari non debet aliquis cum alterius jactura, Reg. juris 48. in 6. 4. Nec bonæ, nec malæ fidei possessor tenetur restituere fructus industriales, aut fructus mixtos, quantum respondent industriæ. Ratio est, quia hi fructus non proveniunt ex ipsâ re, sed ex industria; sicut ergo industria pertinet ad eum qui eam ponit, sic & fructus ex ea proveniens; unde fur qui alienâ pecuniâ ludit vel negotiatur, lucrum inde perceptum restituere non obligatur; cum enim pecunia ex se non sit fructifera, lucrum mediante eâ acquisitum est fructus industriæ. 5. Possessor malæ fidei tenetur restituere omnes fructus naturales & mixtos, in quantum sunt naturales deductis expensis, sive ex iis factus sit ditior sive non, sive dominus eos erat percepturus sive non, sive cum culpa ejus perierint sive non: Ratio est, quia omnes illi fructus pertinebant ad Dominum rei, qui iis per injustam detentionem possessoris fuit iniquè privatus; ergo restitui debent.

Gg 3 Quos

Quos tamen nec ipse percepit, nec Dominus erat percepturus, hos compensare non tenetur, quia in his Dominus damnum passus non est. *Dixi: deductis expensis*: Quæ possunt esse in triplici differentia; primo sunt *necessariae*, sine quibus res periret, deterioraretur, aut fructum nullum afferret. 2. *Utiles*, quæ faciunt, ut res sit melior vel majorem fructum afferat. 3. *Voluntaria vel voluptuosa*, quæ quidem conducunt ad majorem rei ornatum vel voluptatem, ut picturæ, statuæ, artificiosi fontes, solaria, &c. non tamen causant majorem fructum &c. quoad duas primas expensas, communis est sententia, quod eas Dominus in conscientia teneatur remittere, & si nolit, posse tamdiu in pignus retineri rem ejus, usque dum eas compenset; quia æquum non est, ut Dominus plus recipiat quàm damnificatus sit, & cum alterius damno locupletetur; idem est de compensatione laboris & industriæ, quam possessor pro conservatione vel melioratione rei facere debuit: si enim illa adhibita fuissent ab extraneo & soluta à possessore, deberet Dominus eas solvere tanquam expensas necessarias vel utiles; ergo etiam si possessor ea in propria persona præstiterit. *Nec obstat*, quod leges possessori malæ fidei negent actionem petendi expensas; nam id statuunt in pœnam delicti, ideoque in conscientia non obligant ante

sententiam. Si tamen res apud Dominum existens non indignisset ejusmodi expensis, nec Dominus eas erat facturus, eas deducere nequidem potest possessor bonæ fidei, quia non sunt Domino utiles, ut latius explicabitur infra. Expensæ voluntariæ nisi forsan Domino rei sint damnosæ, aut fructus rei impediunt, etiam deduci possunt, in quantum faciunt rem in æstimatione prudentum meliorem, pluri vendibilem vel elocabilem, aut si salvâ re separari possint, ut portæ, fenestræ, statuæ, horologia, insignia, &c. alienis prædiis affixa, id tam bonæ quàm malæ fidei possessori permillum est. Ex his pro ulteriori Resolutione Casus

Deduces seqq. 1. Si vendas rem alienam, sive bonâ, sive malâ fide, sis Dominus pretii, *ex L. si vias 48. §. ult. ff. de furtis*; & quamvis videatur esse error in substantia, propterea quidem contractus non est simpliciter validus, hoc tamen non obstat, quo minùs ex dispositione legum aliquem effectum habere possit. Hinc qui tale pretium à te accepit, illud etiam impermixtum retinere potest: si autem Dominus repetat rem tuam, teneris ex contractu venditionis emptorem servare indemnem, eademque pretium restituere, etiam si rem alienam vendideris bonâ fide. 2. Si bonâ vel malâ fide vendam triticum alienum, quod emptori

in via furto perit, non teneor emptori, postquam rescit triticum fuisse alienum, reddere pretium; quia venditor ex *L. cit.* fit Dominus pretii, & emptor habebatur tanquam verus rei Dominus, & æqualiter ei periisset, quamvis habuisset verum rei Dominium; ergo defectus domini non fuit causa, quod perierit. *Dices 1.* Contractus est nullus, quia vendidisti rem alienam & vitiosam, ergo non sis Dominus pretii, ergo teneris illud restituere. *2.* Si vendas vitrum pro gemmâ, si probeat emptor fuisse vitrum, teneris pretium restituere, etiamsi vitrum casu apud emptorem perierit. *3.* Venditor teneris emptorem servare indemnem, sed hoc non facit, nisi reddat pretium; ergo. *4.* Contractus ex una parte est validus transfertque dominium pretii in vendentem. *Ad 2.* Est error in substantia, & contractus ex utraque parte nullus, & traditur res vitiosa; triticum autem alienum non est vitiosum, quia emptori est æqualiter utile ac si esset proprium, & ipsi perit ut Domino: & si argumentum teneret, deberem emptori restituere pretium, etiamsi frumentum alienum jam consumpsisset, quia tradidisses rem alienam & consequenter vitiosam. *Ad 3.* Venditor debet emptorem servare indemnem, si rem alienam coactus fuerit restituere Domino *C.* si eam ut Dominus consumpsisset, vel apud ipsum tanquam apud Dominum perierit *N.* & certè si

venditor hoc casu ad præstandam evictionem teneatur pretium reddere emptori, ergo si triticum alienum gratis acceptum bonâ fide vendam, & hoc emptori pereat, teneret emptori reddere pretium, quia vendidi rem alienam, & simul tenerer idem pretium solvere Domino tritici, quia cum triticum gratis acceperim & vendiderim, in tantum sum factus ditior ex re aliena; consequens autem admitti non potest, quia possessor bonæ fidei sicut nullam habet culpam, sic nec ad duplicem ejusdem rei solutionem cogi potest. *3.* Si elocasti equum alienum, teneris pretium elocationis unâ cum equo, deductis tamen expensis, Domino restituere, quamvis Dominus equum non erat elocaturus; quia hic fructus præcipue provenit ex re aliena: si verò Dominus erat equum suum elocaturus, tu verò non elocaveris; si es possessor malæ fidei, adhuc teneris lucrum elocationis, quod Dominus erat percepturus, restituere; quia injustè detinendo equum es causa, quod Dominus lucrum illud non percipiat. Idem est, si eloces rem alienam non elocari solitam, v. g. vestem pretiosam, torquem auream, &c. adhuc teneris pretium elocationis Domino restituere, quia non datur pro industria, sed pro usu ipsius rei, quæ suo Domino fructificat: e contra si ideo equum carius eloces, quia tuis expensis fecisti eum in

pa-

palæstra exerceri, vel carius eloces alienam domum, quia eam tuâ suppellectile exornasti, &c. non teneris hunc excessum elocationis dare Domino, quia non est fructus rei, sed tuæ industriæ. 4. Possessor bonæ fidei non tenetur restituere fructus, quos ex re aliena percipere potuit, sed neglexit; non enim obligatur ex re accepta, quia nihil accepit, neque ex injusta damnificatione, quia nulla injuria formalis intervenit. Econtra possessor malæ fidei tenetur restituere omnes fructus, quos Dominus licitè erat percepturus, etiam si ipse nec perceperit, nec percipere potnerit; *Ratio* est, quia injustè detinendo rem alienam, est causa, quòd Dominus illos fructus non perceperit. *Dixi*, quos Dominus *licitè* erat percepturus: quia lacrum, quod Dominus licitè percipere non potuit, non teneris compensare, ut si Dominus pecuniam à te furto ablatam erat expositurus ad usuras, vel servam suam locaturus ad luxurias, quia nullum jus habet ad ejusmodi actiones, & impediendo ab actione peccaminosa nullam ei facis injuriam.

20. 5. Si possessor malæ fidei rem intrinsecè melioravit, v. g. in alieno fundo plantavit arbores, quas Dominus non erat plantaturus, sive recipiat, sive negligat recipere fructus in iis natos, tenetur eos Domino fundi compensare; Idem est, si malâ fide stercoravit agros, ita ut

læco sex jam producant 12. modios, tenetur deductis expensis restituere omnes 12. modios, etiam si casu apud ipsum perierint. *Ratio* est, quia melioramentum illud intrinsecum, statim ut positum fuit, erat Domini, debebatque unâ cum fundo restitui Domino; ergo illud injustè detinens tenetur ad omnia damna inde orta, inter quæ est jactura fructuum, &c. 6. Si quis malâ fide detineat rem, bonâ autem fide putet se fructus facere suos, si fructus non ampliùs extent, neque ex iis factus sit ditior, neque Dominus eos erat percepturus, non tenetur eos compensare, quia dominum in iis formaliter non damnificavit; si Dominus eos erat percepturus, tenetur eos compensare, quamvis ex iis non sit factus ditior. *Ratio* est, quia hoc damnum secutum est ex injusta rei detentione.

7. Expensas extraordinarias, quas Dominus non erat factururus, probabiliùs non potest deducere etiam possessor bonæ fidei, ut si in colendo alieno agro, eò quòd non habueris equos proprios, exposuisti sex aureos, Dominus autem tantum erat expositurus tres, non potes deducere nisi tres, quia reliqui Domino non fuerunt utiles: colligitur ex *L. si fundo de rei vindicat.* Sed quid si Dominus debuisset exponere sex, tu autem exposuisti tantum tres? *æ.* Id pertinere ad bonam fortunam Domini, nec propterea tibi quidquam

quam retinere potes. Idem est, si bonâ fide emisti aliena frumenta, quorum vecturâ impendisti 4. aureos, quos Dominus non erat impensurus; vel in culturâ alieni ægri tibi præ labore moriatur equus, aut denique equus alienus tibi fuit ab hoste sublatus, à quo redimere debuisti, non tenetur Dominus has expensas utpote sibi inutiles tibi refundere. *Nec dicas*: expensæ redemptionis fuerunt necessariæ pro conservatione rei alienæ, & redimens utiliter gessit negotium Domini; ergo has expensas tenetur Dominus restituere. *ꝛ. N. assumptum*: Expensæ illæ erant tantum per accidens necessariæ; nam si res apud Dominum mansisset pro sui conservatione, non indignisset ejusmodi expensis, ut supponitur, & quia equum non redemit ut alienum cum animo restituendi, non egit rem Domini, sed propriam. *ꝛ. Si possessor malæ fidei non percepit fructus ex re aliena, dubitat autem an Dominus eos erat percepturus, si dubium vincere non possit, tenetur tantum pro rata dubii; si malâ fide cum Domino rei litiges, non tantum rem cum fructibus, sed & omnes expensas litis teneris Domino refundere, ut patet. Si bonâ fide litigasti, non teneris Domino, et si rem suam evicerit, de expensis litis, neque etiam tuas expensas deducere potes, quia non fuerunt Domino utiles, nisi ratio-*

R. D. Jansen Pars I.

ne rei alienæ sustinueris litem à tertio, quam Dominus rei etiam sustinere debuisset; tunc enim utiliter egisses rem Domini, eandem contra iniquum petitem defendendo: imò possessor bonæ fidei post litem intentatam in tantum fit malæ fidei, ut si à tempore litis rem vel fructus consumat, teneatur ex injusta acceptione rem unâ cum fructibus & omni interesse Domino compensare. *ꝛ. Qualiter ille, qui pro altero emit, vendit, negotiatur titulo fructus industrialis, aliquid sibi retinere possit vel non possit, dixi Cal. 31. à num. 2. Sed quid si quæstor Caji sciat, quod Caju pro mille aureis apud quæstorem existentibus velit emere centum 50. aureorum, quæstor autem hunc censum uno anno citius emat Domino ignorante, an 50. aureos isto anno ex censu provenientes tanquam fructum industrialem sibi retinere potest? ꝛ. Si emerit censum istum sibi seu suo nomine & periculo, peccat quidem utendo pecuniâ alienâ Domino invito; fit tamen Dominus lucri, sicut fur qui negotiatur vel ludit pecuniâ alienâ; cum enim pecunia ex se non sit fructifera, ille fructus non ex pecuniâ, sed ex negotiatione seu emptione census provenit; si verò censum emat nomine sui principalis, etiam huic debetur lucrum seu pensio. Idem est, si nomine sui principalis empturus pen-*

Hh

ho-

tionem 40. aureorum, eadem pecuniâ alibi emat pensionem 50. aureorum: similiter si quæstor sciat, quòd Dominus velit redimere & obnunciet uno anno citiùs Domino ignorante, qui postmodum per quæstorem suum jubet solvi mille aureos & unius anni pensionem,

quæstor hæc pensionem retinere non potest, quia obnunciatio facta est nomine principalis; si enim non processit ex præsumpta ejus voluntate, est invalida, & pensio adhuc debetur Domino censûs. *Croix l. 3. p. 1. n. 1040.*

CASUS XLII.

De Restitutione in bonis Animæ & Corporis.

X Anthus Titiam philtero infatuavit. 1. 2. Falsis & noxiis doctrinis ac consiliis imbuit. 3. Fraude ad peccandum induxit. 4. Religionem abstrahere. 5. Ac moniales ad neganda ei vota inducere conatus fuit. 6. Plures mutilavit & occidit, quarit ex Confessario an teneatur ad sumptus funeris, ad neglectas operas, ad expensas in medicos. 8. Ad quid teneatur heredibus & iis, qui ab occiso alimenta, promotiones aliaque bona expectant. 9. Quid si occisus ei omnia remiserit. 10. Quid si occisus fuerit invasor, & fugere potuerit. 13. Quid si tantum excessit moderamen. 14. Quid si pugnam suaserit, vel sorsio in sui gratiam occidere volenti non contradixerit, & ipse socius vulneratus fuerit. 15. Quid si occidat aliquem paulò post morte naturali vel ex sententia judicis moriturum, vel ab alio lethaliter vulneratum. 16.

Quid observandum Confessario homicida. 17.

Nota. Quatuor sunt ordines bonorum. Ad ordinem supremum pertinent bona spiritualia, ut virtus, gratia, scientia, innocentia. Ad secundum vita, sanitas & integritas corporalis. Ad tertium fama & honor. Ad quartum bona fortunæ: de quibus supra. In præsentibus

QUÆR. I. An sit obligatio reparandi damnum datum in spiritualibus?

R. Si damnum in spiritualibus sit reparabile per bona ejusdem ordinis, ex justitia reparari debet. Ratio est, quia quilibet homo non minus jus habet in sua spiritualia, ne iisdem vi vel dolo injustè privetur, quam in temporalia; ergo sicut hæc, ita & spiritualia debent reparari, si possint in eodem ordine. Hinc

Deduces seqq. 1. Qui veneno, phil-